

Fripenn

Mandag: Den gang da
Torsdag: Snakk ut
Tirsdag: Snakk ut
Fredag: Siste stikk
Onsdag: Siste stikk
Lørdag: Fripenn

Norges nasjonalord

Wikipedia definerer dugnad som felles utført og vanligvis ulønnet og frivillig arbeid av betydning for fellesskapet eller en enkeltperson. Nettleksikonet nevner vårrengjøring i dorettslaget, oppføring av en låve, en kai eller en lekeplass. Store norske leksikon tilføyer at deltakerne trakteres gjerne med mat og drikke. NRK kåret «dugnad» til Norges nasjonalord i 2004.

Stor på nett

The Guardian, som sto i spissen for å avleke britiske politikeres pengerot, er en kvalitetsavis med stor innflytelse. I forhold til Englands folketall på 51 millioner, har papirutgaven et svært lite opplag på bare 226 000 eksemplarer. Nettutgaven er derimot meget populær, med en månedlig leserkare på 36-37 millioner.

Den store journalisten

Crowdsourcing.

Den store detektiven, politiets trofaste hjelper i vanskelige saker, har byttet jobb. I påsken skal Den store journalisten jobbe frilans for VG. Velkommen til den store statsrådsjakten.

deen er gammel som yrkene selv. Kriminaletterforskere og undersøkende journalister har alltid visst at det er mange der ute som vet og kan mer enn dem. VG har vært best i Norge til å tappe denne kunnskapen. Tusenvis av oppinnelige deres begrep, nå etablerer de nettdugnaden som et langt mer avansert verktøy for den fjerde statsmakts kontroll av de tre andre.

Akkurat idet vi var i ferd med å gå passe lei av løssalgssavisenes fligransjournalistikk om størrelsen på julekortene fra Jonas Gahr Støre til Felix Tschudi, fikk VG oss alle til å løfte blikket og heve øyenbrynene. Torsdag begynte de utleggingen på nettet av lister over alle departementenes tilskudd i årene 2008 til 2011, 9281 bevilgninger på til sammen 467 milliarder kroner. Ved hver eneste postering lå det en tipsenke til VGs redaksjon. Som Janne Kristiansen anakelig ville sagt: Stasi kunne ikke gjort det bedre.

Spøk til side. VGs invitasjon til en folkedugnad for å sjekke om politikkens utøves redelig, er en presseshistorisk begivenhet. Offentlighetsloven og Tjipstelefonen er kombinert i et digitalt prosjekt som norsk politikk aldri har sett maken til.

Men det har britisk. I desember 2009 fikk et graveam i The Telegraph tak i en oversikt over alle parlamentsmedlemmenes representasjonsutgifter, reiseregninger og krav til dekning av kostnader. Det viste seg å være en skandalens gullgruve. Lorder i Overhuset og folkevalgte av alle sjatteringer i Underhuset hadde brukt statskassen som minibank, og belastet fellesskapet med de mest latterlige private kostnader.

Mens resten av britisk presse krymper seg i profesjonell misunnelse, laget The Guardian i løpet av noen dager en applikasjon som tok innsvingen på The Telegraph. Da hele databasen over parlamentsmedlemmenes utgifter ble offentliggjort, var The Guardian klar til å be leserne om hjelp til å pløye gjennom de 457 153 sidene med tall og tynne forklaringer.

De fire første døgnene gikk 20 000 lesere gjennom 175 000 dokumenter. For hvert av dem hadde de fire valg: a) Ikke interessant, b) Interessant, men allerede kjent, c) Interessant og viktig, d) Undersøk dette! Da alt var over, satt både lorder og underhusmedlemmer i fengsel, politiske karrierer var lagt i grus, og politikere, presse og publikum hadde oppdaget hvilken makt som lå i et nytt journalistisk begrep: crowdsourcing.

Vå norsk kalles det nettdugnad når masse mobiliseres som kilder i en kompli-

sert sak. Utenom noen få lokale forsøk, er det VG som har vært først og best også på dette området. Under tsunamien i juli 2004, ba VG leserne melde inn navn på savnede nordmenn. Listen deres var 79 prosent riktig, Utenriksdepartementets liste var seks prosent korrekt.

VG har også lyttet til de britiske kollegenes råd om at det personlige element ikke må underverdes. Det var først da The Guardian la inn portrettbilder av hvert enkelt parlamentsmedlem at publikum virkelig ble engasjert. «Det store, smilende fjeset så på deg mens du gravde deg gjennom utgiftsbilagene hans», sa Simon Willison, utvikleren som laget applikasjonen. Ingen må undervurdere skadefrydens plass i kontrollen med de folkevalgte.

VG la også inn bilder av de ansvarlige statsråder over listene fra hvert departement, til hjelp for dem som eventuelt måtte kjenne til en intim forbindelse mellom handelsminister Lars Peder Brekk og Håndkedalen Grunnarlag, som fikk 100 000 kroner av departementet i fjor. Eller Norsk Elgseiter, som fikk én million.

Enormt mye av informasjonen ser dagligdags og uinteressant ut. Ganske sikkert er det aller meste av de 467 milliardene helt trygge bevilgninger til saklig arbeid for felles beste. Overføringene fra Samferdselsdepartementet til Transportøkonomisk institutt og Sinet blir det neppe noen påsketrim av. Men hvem var hvilke selvforvarsurs og vennskapelige bindinger som skjuler seg bak enkelte av de nøkterne, byråkratiske formuleringene? VGs håp er selvfølgelig at det er noen der ute som vet, og som sier fra. Gjør det, kommer vi til å få artikler hvor det blir gjort tydelig klart at det er publikum som har gravet. The Guardians erfaring var at de hele tiden måtte minne leserne på at det myrte i stille opp som gratis etterforskere for avisen. Dugnaden har verdt i seg selv, men det skader ikke å klappe for dem som møtte fram.

Noen klappet nok ikke. Stemningen i Dagbladets redaksjon må ha vært nok så lik den som breide seg i lokalene til The Telegraph da de ble forbløffet av en mer kreativ kollega. Dette var Dagbladets story fra den første saken om selvforvarskurset til SV-jentene, selv om andre

hadde forsøkt å henge seg på. Men VG har lenge vært gode til å lykkes med ting Dagbladet har funnet på. Kreativitet er en prosess hvor de mest vellykkete alltid har stått på skuldrene til andre.

Det digitale medieuiverset er ennå så godt som utforsket, ekspedisjonen til VG bør inspirere også andre til å legge i vei. Organisert på rette måten kan nettdugnader bli et effektivt mottrekk mot den pågående svekkelsen av redaksjonene. Teknologien er anvendelig også i mindre miljøer og uten at regjeringens habilitet står på spill. Ustyr med Offentlighetsloven og noe nettværktøy vil lokalaviser kunne bruke lesernes overlegne kunnskap og kompetanse til å kjkke både folkevalgte og administrasjon i kortene. Vel møtt til dugnad!

sven.egil.omdal@aftenbladet.no
Følg på Twitter.com/svele

«Akkurat idet vi var i ferd med å gå passe lei av løssalgssavisenes fligransjournalistikk om størrelsen på julekortene fra Jonas Gahr Støre til Felix Tschudi, fikk VG oss alle til å løfte blikket og heve øyenbrynene.»

Fripenn

SVEN
EGIL
OMDAL
Gjeste skribent

sven.egil.omdal@
aftenbladet.no

